

den ze laconiek. Maar zo was 't besteld. Ik was geschokt.'

Kritisch analyseerde de diplomaat het verschijnsel dat de naam 'ontwikkelingshulp' kreeg. 'Ontwikkelingshulp bedoelt te zijn, wat het zegt, maar er is nooit aangetoond dat er 'n causaal verband is tussen welvaartsstijging en ontwikkelingshulp. De uitkomst van al die miljarden is hoogst twijfelachtig. Niettemin gaat men ermee door. Al dat geld is bedoeld om het bestaande economische systeem te laten doordraaien.'

- Wat vindt u van het verhaal van de Nesbic in het Tijdschrift voor Anti-imperialisme Scholing?

Mr. W. G. Zeylstra in Australië (met koala-beer)

'De jongens hebben hun huiswerk goed gedaan. Er staat een heleboel waars in. De Nesbic heeft de verdienste dat zij grosso modo aanduidt dat het publiek bij de neus wordt genomen. Wat ze niet beschreven, is: hoe ziet de zaak eruit vanuit de ontwikkelingslanden.'

Het is overigens ook de moeite waard om even de ogen dicht te knijpen voor wat er precies gebeurt in de ontwikkelingslanden. Wat zie je dan aan de grens gebeuren? Er gaat een kapitaalstroom uit, maar er komt een even grote kapitaalstroom terug. Alleen is het eerste publiek geld en in de retourstroom is het particulier kapitaal geworden. Het komt dus neer op een herverdeling van geld in de rijke landen.'

- Wat moet er veranderen?

'We moeten andere spelregels. We moeten de ontwikkelingslanden een gelijke kans geven. De spelregels waren afgestemd op onze westerse behoeften, maar die passen niet zonder meer op hen. En verder moeten we ongedaan maken dat die landen als gevolg van ontwikkelingshulp geen krediet hebben op de vrije kapitaalmarkt. We moeten, hoe dan ook, die landen van die schuldenlast afhelpen. Die berg van leningen in het verleden is uit den boze geweest.'

WAAROM FAALT ONTWIKKELINGSHULP?

WAAROM GAAT HET WESTEN ERMEE DOOR?

door mr. W. G. Zeylstra
(deel van gastcollege 28 oktober '74)

Mijn manier van kennismaken met de materie waarom het gaat, is ongebruikelijk geweest. Immers, gaat bij economen en anderen die zich met ontwikkelingsvraagstukken bezighouden meestal kennismaking met de theorie vooraf aan die met de praktijk. Bij mij gebeurde het omgekeerde. De waarnemingen ter plaatse die mij aan het denken zetten, werden gedaan in een staat van intellectuele onbevangenheid. Ik werd niet gehinderd door vooropgestelde ideeën over wat ik zou moeten verwachten, althans niet door ideeën die op wetenschappelijke prestaties berustten en die ik dus niet bij de eerste de beste gelegenheid overboord kon zetten.

Omstreeks 1960 kwam ik voor het eerst ambtshalve in aanraking met ontwikkelingshulp als praktisch verschijnsel. Toevallig is dat juist het jaar waarin ik, in Quito, Ecuador, het genoegen had met professor Linnemann - toen een pas kort afgestudeerde doctorandus - kennis te maken. Pas geleidelijk is het daarna tot mij doorgedrongen dat ontwikkelingshulp niet altijd een zuiver politieke gelegenheid was, maar dat hier en daar in alle ernst getracht werd die hulp als verschijnsel sociaal-wetenschappelijk te funderen. Intussen had ik voor mijzelf zo nu en dan vraagtekens geplaatst bij wat zo al onder de vlag van ontwikkelingshulp werd aangediend en aangericht. Ik denk daarbij niet speciaal en niet in de eerste plaats aan Nederlandse hulp, maar aan ontwikkelingshulp in het algemeen. Nederlandse hulp speelt natuurlijk op het totaal maar een verhoudingsgewijs bescheiden rol.

Overigens was in de zestiger jaren voor een diplomaat ontwikkelingshulp overal nog een bijzaak. U moet dan ook vooral niet denken dat als ik op een nieuwe post aankwam, dat dan mijn eerste gedachte was: hoe kunnen we, nationaal gezien, een steentje bijdragen aan de ontwikkeling van dit volk. De eerste taak die ik mijzelf na aankomst op een post stelde, bestond er steeds uit om een bruikbare informatiebron te worden over het land van mijn vestiging. Dat betekende in de praktijk dat ik een idee probeerde te krijgen van

de politieke, de economische en de sociale structuur, dat ik probeerde de mensen te leren kennen en er achter te komen wat er in hen omging. Dat is niet altijd even eenvoudig in landen waar je het begrip krant kan vergeten en waar geen data van betekenis uit officiële publikaties toegankelijk zijn - waar je het dus van persoonlijke contacten moet hebben. Onder die omstandigheden is het een voordeel de vertegenwoordiger van een kleine mogendheid te zijn. Je staat dan bij aankomst niet direct onder verdenking met een bepaalde geheimzinnige taak of in dienst van bepaalde geheimzinnige belangen te zijn gekomen. Je stuit dus op minder wantrouwen dan vertegenwoordigers van machtige landen. Toon je belangstelling, dan wekt dat vaak aangename verbazing, want ze denken, wat aardig van die man om zich over ons druk te maken, terwijl hij hier toch eigenlijk niet veel te zoeken heeft. Juist omdat dat inderdaad zo is, kan je je veroorloven vertrouwelijk te worden, en er is geen effectiever methode om vertrouwen te winnen dan eerst de ander het gevoel te geven dat je hem vertrouwt.

Daarbij kwam in mijn persoonlijke geval dat ik het geluk had, met Argentinië als het ware als overgangsland, op een reeks achtereenvolgende posten in de Derde Wereld te worden geplaatst. Als men zich over een land dat men voor het eerst bezoekt een oordeel probeert te vormen, past men in het begin altijd onbewust vergelijkingen toe. Ik kreeg steeds meer gelegenheid de situatie in ontwikkelingslanden met die in andere ontwikkelingslanden te vergelijken. De honderdduizenden Nederlanders die in de koloniale tijd in de loop er jaren hun carrière in Nederlands-Indië hebben gemaakt, kwamen er nooit van los Nederland en de Nederlanders als enig referentiekader voor hun oordeel over dat Indië en de Indonesiërs te gebruiken. Dat heeft tot levensgrote misverstanden geleid, die een van de oorzaken zijn geweest van het weinig verheffende verloop van de dekolonisatie van Indonesië.

Maar om op mijzelf terug te komen, wat ik u probeer te vertellen is, dat ik de problemen